

Hakija	A
Vastapuoli	S
Asia	Kohtuullinen korvaus
Vireille	15.5.2017
Annettu	26.1.2018

ASIAN TAUSTA

Hakemus koskee keksintöä nimeltä [].

Hakija on ollut työnantajan palveluksessa [pvm] lukien. Hakija on tehnyt [pvm] työsuhdekeksintöä koskeneen ilmoituksen. Työnantaja on [pvm] ilmoittanut ottaneensa kaikki oikeudet hakijan työsuhteensa aikana tekemiin keksintöihin.

Hakijan keksintöjen perusteella työnantajalle on myönnetty vuonna 2009 EP-patentti [].

Työntekijälle on maksettu aloitepalkkiona [] euroa.

ASIAN KÄSITTELY

Hakemus

Vaatimukset

Hakija on pyytänyt työsuhdekeksintölautakuntaa antamaan lausunnon hakijalle kuuluvasta kohtuullisesta korvauksesta.

Perusteet

Hakija on tehnyt aloitteen [pvm] silloiselle työnantajalleen, jonka aloitetoimikunta on päättänyt maksaa hakijalle aloitepalkkiona [] prosenttia keksinnön arvosta [] euroa.

Työnantaja valmistaa []. Keksinnössä [] valmistuksessa käytetty []. Ensimmäiset keksinnön mukaiset [] valmistettiin 2008 lopulla ja vuoden 2009 tuotannosta alkaen [] käytettiin vain []. Keksintö on tuottanut säästöä tuotantokustannuksissa ainakin [] euroa vuodessa.

Patentoimiskustannukset ovat olleet tähän mennessä noin [] euroa.

Vastine

Yhtiön silloinen omistaja on maksanut merkittävän aloitepalkkion [] euroa vuonna 2009. EP-patentti on ainut keksinnölle myönnetty patentti. Työnantajan mukaan hakijalle maksettu aloitepalkkio on riittävä ja kohtuullinen korvaus.

Kyseessä ei ole täysin uusi tuote, sillä tuotteen ainoa raaka-aine [] on []. Tämä on toimialalla normaalista tuotekehityksestä. Tuotannossa ollut aiempi versio korvattiin uudella keksinnön mukaisella tuotteella, mutta asiakkaalle tuote ei muuttunut millään tavalla. Tuotetta käytetään samalla tavalla kuin aiempaakin tuotetta, ja sen lopputulos [] on aivan samannäköinen kuin aieminkin.

Hakija on toiminut [], ja hänen toimenkuvaansa kuuluu [] ja [] kehittäminen.

Keksintö on syntynyt keksijälle kuuluvien työtehtävien täyttämiseksi tapahtuvan toiminnan tuloksena.

Työsuhdekeksintölautakunnan lisäkysymykset

Työsuhdekeksintölautakunta on 22.8.2017 esittänyt työnantajalle seuraavat lisäkysymykset:

- 1) Miten työnantajan tuotantoprosessi on muuttunut hakemuksen kohteena olevan keksinnön käyttöönoton jälkeen?
- 2) Onko keksintö tuottanut kustannushyötyä edullisemmän prosessin muodossa?
- 3) Kuinka paljon keksinnön tuottama vuosittainen hyöty on euromääräisenä?
- 4) Milloin mahdollinen kustannushyöty on ensimmäisen kerran saatu ja jatkuuko hyöty myös tulevina vuosina?

Työnantajan lisälausuma

Työnantajan lisälausuman mukaan patentti on vuodelta 2008, joten [] on muuttunut paljonkin sen jälkeen. [] on tehty muun muassa [], [] ja [] koskevia toimenpiteitä. Patentti itsessään ei ole kuitenkaan muuttanut mitään tai tuottanut kustannussäästöä, sillä kyseessä on ollut vain []

Euromääräisesti mitattuna hyötyä on kuitenkin muodostunut [], sillä [] on voitu tuottaa aiemman [] pakettin sijaan [] pakettia. Tästä saatu säästö vuositason tasolla on nykyisellä volyyymilla laskettuna noin [] euroa. Hyötyä on saatu vuodesta 2009 lukien ja jos [] ja [] säilyvät nykyisellään, kustannushyöty jatkuu myös tulevana vuosina.

TYÖSUHDEKEKSINTÖLAUTAKUNNAN RATKAISU

Työsuhdekeksintölautakunnan toimivalta

Oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin annetun lain (työsuhdekeksintölaki) 1 §:n 1 momentin mukaan toisen työssä olevan henkilön, työntekijän, tekemästä Suomessa patentilla suojattavissa olevasta keksinnöstä on voimassa, mitä kyseisessä laissa säädetään.

Työsuhdekeksintölain 11 §:n mukaan työsuhdekeksintölautakunta on toimivaltainen antamaan lausuntoja työsuhdekeksintölain soveltamista koskevista kysymyksistä.

Asiassa on kysymys työsuhteen aikana tehdystä keksinnöstä, jonka työnantaja on ottanut käyttöönsä ja patentoinut. Työsuhdekeksintölautakunta katsoo, että edellytykset lausuntopyyntöön tutkimiselle ovat olemassa.

Kohtuullisen korvauksen määrittäminen

Keksinnön arvon määrittämiseen soveltuva menetelmä

Työsuhdekeksintölain 7 §:n 2 momentin mukaan korvausta määrättäessä on erityisesti otettava huomioon keksinnön arvo ja työnantajan saaman oikeuden laajuus samoin kuin työsopimuksen ehdot sekä työsuhteeseen liittyvien muiden seikkojen merkitys keksinnön syntymiselle.

Työsuhdekeksintöasetuksen 5 §:n mukaan arvioitaessa työsuhdekeksintölain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettujen työsopimuksen ehtojen ja työsuhteeseen liittyvien muiden seikkojen merkitystä keksinnön syntymiselle, on kiinnitettävä huomiota siihen, miten tehtävä on asetettu ja ratkaistu, kuten millä tavalla työnantajan teknologiaa ja laitteita on hyödynnetty, samoin kuin mikä on keksijän asema sekä hänen työehtonsa ja tehtävänsä työnantajan palveluksessa.

Asetuksen 7 §:n 2 momentin mukaan keksinnön taloudellisen merkityksen ollessa vähäinen, keksinnön jäädessä käyttämättä tai muista erityisistä syistä korvaus voidaan kuitenkin määrittää kertakorvauksena. Myös silloin, kun keksinnön tekeminen selvästi on kuulunut työntekijän varsinaisiin työtehtäviin ja keksinnön arvo on vähäinen tai kun ei voida yksilöidä sellaista myyntihintaa, josta rojaltilta voitaisiin laskea, voidaan korvaus määrittää kertakorvauksena.

Työsuhdekeksintöasetuksen 3 §:n 1 momentin mukaan työsuhdekeksintölain 7 §:n 2 momentissa keksinnön arvolla tarkoitetaan sen taloudellista arvoa. Asetuksen 3 §:n 2 momentin mukaan keksinnön arvo on ensisijaisesti määritettävä sen mitattavan taloudellisen hyödyn perusteella, joka työnantajalle tulee keksinnön käyttöön ottamisesta, kuten keksinnön tuottamasta raaka-aine-, työvoima- tai energiasäästöstä (hyötyarvomenetelmä). Jos edellä mainittu keksinnön arvon määrittämistapa ei ole keksinnön laadusta tai käyttötavasta johtuen sovelias, keksinnön arvo määritetään sanotun pykälän 3 momentin nojalla lisenssisopimukseen vertaamalla (lisenssianalogia). Jos kumpaakaan edellä mainittua määrittämisperustetta ei voi käyttää, keksinnön arvo voidaan arvioida säännöksen 4 momentin nojalla.

Työsuhdekeksintölautakunta toteaa, että kohtuullinen korvaus on tässä tapauksessa mahdollista määrittellä keksinnön tuottaman hyödyn perusteella.

Keksinnön arvo

Aloitepalkkion käsittelyn yhteydessä keksinnön arvoksi on määritelty [] euroa. Työsuhdekeksintölautakunta kuitenkin toteaa, että tuolloin tehty arvio on perustunut etukäteisoletuksille, ei toteutuneille luvuille tai keksinnön tosiasiallisuudelle. Tästä syystä lautakunta katsoo, että tuolloin tehtyä arvonmäärittelyä ei voida ottaa asiassa työsuhdekeksintölain 7 §:ssä tarkoitetun kohtuullisen korvauksen määrittämisen pohjaksi, vaan keksinnön arvon tulee perustua tämän lausuntoasian valmistelun yhteydessä esitettylle selvitykselle.

Asiassa esitetyn selvityksen perusteella on ilmeistä, että keksintö on tuottanut kustannushyötyä. Hakijan mukaan pienempien tuotantokustannusten tuottama hyöty on ollut yli [] euroa vuodessa. Työnantajan mukaan vuodesta 2009 lukien saadun hyödyn määrä on perustunut ainoastaan [] ja siitä saataviin [] noin [] euroa vuodessa.

Työsuhdekeksintölautakunta katsoo, että hakijan esittämän hyödyn tueksi ei ole esitetty sellaista selvitystä, jota voitaisiin pitää laskelman pohjaksi riittävän uskottavana. Kuitenkin keksinnön tuottama hyöty on ollut vähintään työnantajan esittämä [] euroa vuodessa, eli vuodesta 2009 vuoden 2017 loppuun mennessä noin [] euroa. Tästä määrästä voidaan vähentää kohtuulliset patentoimiskustannukset, noin [] euroa, jolloin keksinnön tuottamaksi hyödyksi saadaan noin [] euroa.

Lautakunnan suosittamaan kohtuulliseen korvaukseen sisältyy palkkiot patentin hakemisesta ja myöntämisestä sekä rojalतिकorvaukset.

Työsuuhdekerroin

Kohtuullisen korvauksen määrän arvioinnissa on keksinnön arvon lisäksi otettava huomioon työsuuhdekeksintölain ja työsuuhdekeksintöasetuksen mukaan se, missä olosuhteissa keksintö on syntynyt eli mikä on keksinnön työsuuhdeyhteys. Tällöin tarkastellaan erikseen tehtävän (a), ratkaisun (b) ja keksijän (c) työsuuhdeyhteyttä.

Hakija on toiminut []. Hakijan mukaan keksintö ei ole syntynyt hakijalle kuuluvien työtehtävien täyttämiseksi tapahtuvan toiminnan tuloksena, mutta käyttäen olennaisesti hyväksi työnantajan liikkeessä tai laitoksessa saatuja kokemuksia. Työnantajan mukaan [] toimenkuvaan kuuluu [] ja []. Työnantajan mukaan keksintö on syntynyt hakijalle kuuluvien työtehtävien täyttämiseksi tapahtuvan toiminnan tuloksena.

Lautakunta katsoo keksinnöstä ja työsuhteesta esitetyn selvityksen perusteella, että hakija on tehnyt keksinnön työsuhteessa saavuttamansa kokemuksen ja tuntemuksen perusteella todettuaan itse keksintöön aiheen antaneen puutteen ja tarpeen. Tehtävän työsuuhdeyhteys (a) on tällöin [].

Edelleen lautakunta katsoo, että hakija on päätenyt ratkaisuun ammattiinsa ja sen edellyttämään koulutukseen kuuluvien tietojen ja kokemuksen perusteella, työsuhteessa suorittamiensa töiden sekä tällöin saavuttamiensa kokemusten perusteella. Keksijä ei ole tarvinnut ratkaisuun työnantajan antamia teknisiä apuvälineitä. Näin ollen ratkaisun työsuuhdeyhteys (b) on [].

Hakija on keksinnön tekemisen aikaan []. Lautakunta arvioi siten keksijän kuuluvan ryhmään [].

Edellä esitetyillä perusteilla lautakunta arvioi hakijan osalta työsuuhdekerroimeksi $a + b + c = []$, joka lautakunnan ratkaisuisaan käyttämän taulukon mukaan merkitsee työsuuhdekerrointa $T = []$ prosenttia.

Johtopäätös

Lautakunta suosittaa kohtuulliseksi korvaukseksi [] euroa x [] prosenttia = [] euroa.

Työsuuhdekeksintölautakunnan lausunto

Työsuuhdekeksintölautakunta suosittaa ajalta 20.12.2007–31.12.2017 kohtuulliseksi korvaukseksi lausuntopyynnössä tarkoitettun keksinnön käytöstä yhteensä [] euroa, joka summa jakautuu kaikkien keksinnön tekemiseen osallistuneiden henkilöiden kesken. Työnantaja voi vähentää

kohtuullisesta korvauksesta jo maksamansa aloite- ja mahdolliset muut korvaukset.

Jos työnantaja jatkaa myöhemmin keksinnön hyödyntämistä, työsuhdekeksintölautakunta suosittaa, että kohtuullinen korvaus 1.1.2018 jälkeen tapahtuvasta myynnistä (tm) tulee laskea seuraavalla kaavalla: [] euroa/vuosi x [] (työsuhtekerroin).

Korvausta on maksettava niin kauan kuin keksintöjä hyödynnetään ja niille myönnetyt patenttioikeudet ovat voimassa.

Eero Mantere
Puheenjohtaja

Tomi Rantasaari
sihteeri

Asian ratkaisuun osallistuivat: Eero Mantere, Ralf Forsén, Mari Komulainen, Manu Laapas, Jaakko Laurila, Anu-Tuija Lehto ja Marja-Leena Mansala